تيانشاننىڭ تۈستىگى مەن تەرىستىگىن جاسىل ورمانمەن كومكەرىپ، ەكولوگىيالىق قالىپقىنى بەكەمدەدى

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئىز ونىڭ تالابى بويىنشا، ونىڭ سۈيەك كۆلىن كوكيارعا شاشتىق، شەشەم قايتىس بولعانىنان كەيىن دە وسىلاي دستەدىك". حۋاڭ چۈنفىڭ: "اكەمدەردىڭ زامانىنان تارتىپ، اقسۇدىڭ قۇبا ئتۇزدى جاسىلداندىرۇى كۇنى بۇگىنگە دەيىن تولاستاعان ەمەس"، ـ دەدى.

تاباندىلىق ـــ شينجياڭنىڭ اعاش ەگىپ، ورمان ئوسىرۇنىڭ ەڭ قاراپايىم، ايتسە دە ەڭ ماڭزدى وزەكتى ۇستانىمىنىڭ بىرىنە اينالدى. 30 نەشە جىلدان بەرى اقسۇدىڭ ئار كەزەك پارتكومى مەن ۇكىمەتى قۇبا ئتۇزدى جاسىلداندىرۇ قادامىن مۇلدە توقتاتپاي جالعاستىردى. قازىر كوكيارداعى باستاما ەتكەن 17 ميللىون 370 مىڭ مۇدان استام ورمان اقسۇ ايماعىنىڭ بارلىق جەرىن كومەكەردى، مەملەكەت توپىراعىنىڭ ورمانمەن كومەكەرىلۇ سالىستىرماسى 8.8% كە جەتتى. اقسۇ ايماعىنىڭ جاسىل ئتۇسىنىڭ كەڭەيۋى تاريحى شينجياڭنىڭ بىرنەشە 10 جىلدان بەرگى وكپە ورمان ئوسىرۇنىڭ نەشام كورىنىسى. شىكى جەرلەردەگى باسىم كوپ ساندى ولكەلەرمەن سالىستىرعاندا، ورمان وسىرەتىن جەرلەردىڭ شارت ـ جاعدايى ەرەكشە ناشار شينجياڭ تاباندىلىق باردىسىندا نزدەنىس جاساپ، تاباندىلىق باردىسىندا عىلمي جول قاراستىرىپ، تاباندىلىق باردىسىندا شىندىقتى ئىس جۇزىنەن نزدەپ، ۇزدىكسىز كۇرەس جۇرگىزىپ، بۇگىنگى جاسىل القاپتىڭ قۇلپىرعان بەينەسىنە قول جەتكىزدى.

2019 ـ جىلعا دەيىن ئۇش تەرىستىك ينجەنەرياسى بويىنشا جينى 71 ميللىون 235 مىڭ مۇ ورمان ئوسىرىلىپ، ورمانمەن كومكەرىلۇ سالىستىرماسى 1.03%تەن 4.87% كە جوعارىلادى. ياڭ جيانمىڭ: "قازىر شينجياڭدا وكپە جاسىل القاپتىڭ اۇدانى جاڭا جۇڭگو قۇرىلعان العاشقى كەزدەگىدەن 5 ەسەگە تاياۋ كەڭەيدى"، ـ دەدى.

بارلىعى بىردەي يگەرىپ، ورمان ئوسىرۇدىڭ ئانىن بايىتتى

كوكياردىڭ جۇڭگونىڭ ورمان وسىرۇندەگى تەرەڭ ماڭىزى استە ونىڭ اۇماعىندا عانا ەمەس، ونان دا ماڭىزدىسى، بۇل ـــ ادامدارىدى بايىتاتىن، اعاش كوكتەيتىن، ورماندى يگىلىككە جاراتاتىن ينجەنەريا، "ەكولوگىيالىق ورمان، ەكونوميكالىق ورمان، كورىنىستىك ورمان" سىندى ئۇش ورماندى بىرگە وتىرعىزۇداي عىلمي ۇلگى ارقىلى اقسۇ ەكولوگىيالىق تيىمدىلىكتىڭ، ەكونوميكالىق ونىمدىلىكتىڭ، قوعامدىق ونىمدىلىكتىڭ ورگانيكالىق بىرلىگىن جۇزەگە اسىردى. كەشەگى قۇمدى بوران ئوتىن جۇلدىزداي جامىراعان ەكولوگىيالىق قالتقىعا اينالدىردى، سونداي ـ اق ئشول دالانى جاسىل القاپتاعى مىڭالى جەمىس باعىنا، ئار ۇلت بۇقاراسىنىڭ كىرىسىن ارتتىرىپ بايىتاتىن "جاسىل بانكەگە" اينالدىردى.

اناعۇرلىم كوپ جاڭا نزدەنىستەر شينجياڭنىڭ ورمان ئوسىرۇ امالياتىنا قوسىلدى. قۇلجا اۇدانى قاس قالاشعىنىڭ سولتۇستىك تاۋ بوكتەرىندەگى بىلە تيانشان حۇاحاي مەملەكەتتىك اۇىل شارۇاشىلىعى باقشاسى ەگمىشىلىك بازاسىندا جاڭا ەگىلگەن قالامشالار جەلمەن ىرعالىپ تۇر، بۇرىنعى جىلدارى ەگىلگەن قالامشالار بىتىك بولىپ وسە باستاپتى. جاز كەلگەندە ولار جەلمەن تەربەلىپ، جاڭبىرمەن جۇبلىپ قانا قويمايدى، تابيعاتتى تاماشالاۋعا كەلگەن سايالحاتشىلاردى دا وزىنە تارتادى.

بىلە قازاق اۆتونوميالى وبلىستىق ورمان شارۇاشىلىعى جانە جايلىم مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باسشىسى سۇن چيڭجياڭ بىلاي دەدى: "بيىلعى كوكتەمدەگى اعاش ەگىپ، ورمان ئوسىرۇ جۇمىسى ەكولوگىيالىق جاسىل ارنا، ەگىس اتىزدارىنىڭ نقتاسىن ورمانىن وزگەرتۇ، ينجەنەريالىق ورمان ئوسىرۇ سياقتى قىزمەتتەرمەن ۇشتاسترىلىپ، اعاش ەگىپ، ورمان ئوسىرۇدىڭ تاماشا ورتاسىن قالىپتاستىرۇعا كۇش سالىنىپ، بىلە وبلىسىنا توتە قاراستى ورىنداردىڭ سايالحات شارۇاشىلىعىن كۇش سالا دامىتۇىنا قولايلى شارت ـ جاعداي ازىرلەنەدى. سونىمەن بىرگە، ئىز 'يەسىز ورمان' وسىرەيمىز، كاسىپورىن سياقتى قوعامدىق كۇشتەردى تارتىپ، قوس يگىلىككە جەتۇ ئتاسىلى ارقىلى ورمان ئوسىرۇدىڭ سوڭعى مەزگىلىندەگى باسقارۇ ماسەلەسىن شەشەمىز".

ئبراق ادامدار كەزكەلگەن ۇاقىتتىڭ بارىندە ورمان وسىرە المايدى. ياڭ جيانمىڭ بىلاي دەدى: "پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان كەيىن، جەرىنە قاراي اعاشتى ۇيلەسىمدى وتىرعىزۇ، سۇىنا قاراي ورماندى بەلگىلەۋ شينجياڭنىڭ وكپە ورمان وسىرۇدە، ئسوز جوق، بويسۇنۇعا ئتىستى پرينسيپىنە اينالدى. ورمان وسىرۇگە ۇيلەسپەيتىن وڭىرلەردە كوبىندە جاساندى جولمەن دەمەپ قورشاپ ئوسىرۇ ئتاسىلى قولدانىلىپ، قورشاعان ورتانىڭ وزدىگىنەن قالپىنا كەلۇىنە مۇمكىندىك جاسالدى".

گانجياحۇ سەكسەۇىل ورمانى مەملەكەت دارەجەلى جاراتىلىستىق قورىعىندا بىلتىر سەبىلگەن جىڭعىلدىڭ، سەكسەۇىلدىڭ تۇقىمى كوكتەدى. "العاش كەلگەن كەزىمدە سەكسەۇىلدەر جىڭشىكە ئارى الاسا بولاتىن، قازىر جاقسى باپتالعاندىقتان بيىك ئارى جۇان بولىپ ئوستى، كوپ جەرگە موتوتسيكل دە كىرە المايدى"، ـ دەدى قورىقتىڭ جىلى باسقارۇ بولمىشە مەكەمەسى ىرجيەتاي باسقارۇ ـ قورعاۇ پۇنكتىنىڭ باسشىسى ابدىكەرىم اسپ.

سانناننان ساپاعا دەيىن جاسىل جاملىعى ۇستانىمىن جاڭالادى

2018 ـ جىلى بۇرىنعى اۆتونوميالى رايوندىق ورمان شارۇاشىلىعى مەڭگەرمەسىنىڭ ورمان ئوسىرۇ باسقارماسىنىڭ اتى ەكولوگيانى قورعاۇ، قالپىنا كەلتىرۇ باسقارماسى دەپ وزگەرتىلدى. ياڭ جيانمىڭ بىلاي دەدى: "بۇل شينجياڭنىڭ وكپە ورمان ئوسىرۇ نەگىزگى كاسىبى مەن بەتالىسىنىڭ وزگەرگەنىن كورسەتەدى. جاڭا جۇڭگو قۇرىلعاننان قازىرگە دەيىن شينجياڭ وكپە ورمان وسىرۇدە كەسەك ناتيجەگە قول جەتكىزىپ، ئار ۇلت حالقىنىڭ تۇرمىسىنا معىم ەكولوگيالىق جانە ەكونوميكالىق كەپىلدىك ازىرلەدى، قازىر جەر ـ جەر ورمان وسىرىلگەن جەردىڭ ارتۇىنا ەمەس، قايتا ورمان ئوسىرۇ ساپاسىنىڭ وسۇىنە جانە شەگىنگەن ورماننىڭ قالپىنا كەلتىرىلۇىنە ئتىپتى دە ئمان بەرەتىن بولدى".

شينجياڭدا سۇ تاپشى، سۇارمالى ورمان شارۇاشىلىعىنا جاتادى. ياڭ جيانمىڭ بىلاي دەدى: "شينجياڭدا ئبىر ئتۇپ اعاش ەگۇدىڭ ئوزى الداعى وندىاعان جىلدا ونى باپتاۇ كەرەكتىگىن بىلدىرەدى. وندىاعان جىل ۇاقىت وتكەن سوڭ جاسىل القاپتاردىڭ شەتىندەگى ەكولوگيالىق ورماندىنان جاسىل القاپتاردىڭ ەگىس اتىزدارى نقتاسىن ورمانىنا دەيىن اعاشتاردىڭ كوبى كارتەيدى، سوندىقتان ئبىز ورمان ئوسىرۇ كولەمىن جاسىل القاپتاردىڭ شەتىنە قاراي كەڭەيتۇگە بوي ۇرماي، قايتا جاسىل القاپتارداعى ورمان شوعىرىنىڭ ساپاسىن جوعارىلاتۇعا ئتىپتى ئمان بەرەتىن بولدىق".

ئدال وسى نەگىزدە شينجياڭ ورمان ئوسىرۇدىڭ تەحنيكالىق ەرەجەسىنە وزگەرىس ەنگىزىپ، ورماندى تەگىس، سيرەك ئوسىرىپ، ئار مۇ جەردەگى ئتۇپ سانىن بارىنشا ازايتۇدى تالاپ ەتتى. تەرەكتىڭ ئار مۇ جەردەگى ئتۇپ سانى 200دەن 44كە ازايدى، قالعان اعاش تۇرلەرى دە ازايتىلدى، ئسويتىپ، پايدالانىلاتىن سۇ، جۇمسشى كوپتەپ ازايتىلۇمەن بىرگە، ورمان بەلدەۇىن باسقارۇ ـ قورعاۇدىڭ وزىندىك قۇنى دا توەمەندەتىلدى. ايگىلى كورىنىس ئوڭىرى ـــ لوپنۇر لوپنۇر اۇدانى ئدوڭقوتان اۇىلىندا اندىزداپ ەگىلگەن ورماندار سومدانىپ ئوسپ كەلەدى.

ەكپە ورمان وسىرۇگە ۇيلەسپەيتىن وڭىرلەردە "تابيعاتقا جاقىن ورمان ئوسىرۇ" ۇعىمى جاپىاي قولدانىلدى. 2019 ـ جىلى تارىم وزەنى الابندانداى 2 ميللىون مۇلىق تۇراڭعى ورمانى سۇاۋرىلدى، بيىل تاعى جالعاستىرىلادى. تارىم وزەنىن بويلاي جالعاسقان تاسقىن سۇمەن سۇارۇدىڭ ناتيجەسىندە عالامشارداعى ەڭ ۇلكەن وسى تۇراڭعى ورمانى تىنباي جالىندى ترشلىك كۇينە ەندى. ياڭ جيانمىڭ: "ئبىز جاساندى جولمەن كومەكشى تاسىلدەردەن پايدالانىپ تابيعي جاڭالانۇعا دەم بەردىك، بۇل اۇەلدەگى جاملىعى وسىمدىكتەردى قورعاۇدا توتەنشە بەلسەندى رول اتقاردى"، ـ دەدى.

جىلدار وتە كەلە شينجياڭ "وكپە ورمان ئوسىرۇ" ۇستانىمىن ۇزدىكسىز رەتتەپ، نزدەنۇ جانە تولعانۇ بارىسىندا ادام مەن تابيعاتتىڭ اراسىن جاقىنداتتى. ياڭ جيانمىڭ بىلاي دەدى: "تۇزىمدىك جەتەكتەۇ توتەنشە ماڭىزدى رول اتقاردى، بۇرىن ئشولدى وڭىردەگى بايىرعى وسىمدىكتەردىڭ تابيعي جاڭالانۇى ورمان ئوسىرۇ مىندەتى ەسەپتەلمەيتىن، ئسوز جوق، وكپە ورمان ئوسىرۇ بولعاندا عانا تەكسەرۇگە كىرگىزىلەتىن. ئبراق قازىر ئبارى ورمان ئوسىرۇ مىندەتىنىڭ شىنىندە، بۇل شينجياڭنىڭ ئس جۇزىندىك جاعدايىنا ەرەكشە باپ كەلەدى، سونداي ـ اق مىندەتتى ورىنداۇ ئۇشىن زورلىقتى تۇردە ەگىپ، بايىرعى جاملىعى وسىمدىكتەردى ئبۇلدىرۇ قۇبىلىستارىنىڭ تۇىلۇىنان دا ساقتانۇعا بولادى".

منە كۇلىمدەگەن كوكتەم كەلىسىمەن جاڭا قالامشالار كوكتەپ، كونە اعاشتار جاڭالانىپ، تابيعي جاملىعى وسىمدىكتەردىڭ تۇقىمى كوكتەدى. مۇنان دا ماڭىزدىسى، تابيعاتقا قۇرمەت ەتۇ كوزقاراسى جۇرت جۇرەگىنە تەرەڭ ۇيالادى. قاراماىلى قالاسى مايتاۇ رايوننىڭ وڭتۇستىگىندەگى ەكولوگيالىق باقشادا 4 ـ ايدىڭ باسى شەننىندە عانا ەگىلگەن قالامشالار وسىدان بىرنەشە جىل بۇرىن ەگىلگەن اعاشتارمەن بىرگە كوكتەپ، مايتاۇ ـ كۇشار تاس جولىنىڭ باستالاتىن جەرىن جاسىل جەلەك جامىلدىردى. "جاسىل ورماندى ئسۇيۇ، جاسىل ورماندى قورعاۇ، جاسىل ورمان ئوسىرۇ مايتاۇلقتاردىڭ يدەيالىق سانالىلىعى مەن ارەكەت سانالىلىعىنا اينالدى. ئبىز وسى رەتتە ەككەن بال شەگىرشىن گۇل اشقان سوڭ، ينتەرنەتتەگى وسى ايگىلى تاس جولدىڭ بويىنداعى جاڭا كورىنىسكە اينالادى"، ـ دەدى مايتاۇ رايوندىق قالا باسقارۇ مەكەمەسىنىڭ كادرى فۇ مياۇمياۇ.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئماجلىس مىنالاردى اتاپ كورسەتتى: "ئبىر قول تەلەفونمەن شينجياڭدى ساياحاتتاۇ" تۇعىرىن قۇرۇۇ ـــ ساياحات كاسىبىنىڭ تيىن وزگەرتىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۇداعى، جىلدام دامۇدى ىلگەرىلەتۇدەگى ماڭىزدى شارا، ينتەرنەت ينفورماتسيا داۇىرىندە زەردەلى ساياحاتتى ىلگەرىلەتۇدەگى ئونىمدى نزدەنىس. وڭىرلەر، ئارقايسى قاتىستى تاراۇلار اۆتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ ساياحات ارقىلى شينجياڭدى گۇلدەندىرۇ ستراتەگياسىن اتقارۇ جونىندەگى شەشىمدەرىن، ورنالاستىرۇلارىن ىشكەرىلەي دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، رايونىمىزدىڭ زەردەلى ساياحات ورەسىن جوعارىلاتۇدى ارقاۇ ەتىپ، تۇعىر قۇرىلىسىن جەدەلدەتىپ، بۇكىل رايوننىڭ ساياحات كاسىبىنىڭ دامۇىنا زەردەلىلەنگەن، سيفرلانعان ينفورماتسيا تۇعىر ترەگىن ازىرلەۇ كەرەك.

ئماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: بىرگە قۇرىپ، تەڭ يگىلىكتەنۇگە تاباندى بولىپ، "ئبىر ورتالىق، ەكى تۇعىر" قۇرىلىسىن ىلگەرىلەتۇ كەرەك. جوعارى دەڭگەيدە جوبالاۇدى ويداعداي دستەپ، "ئبىر قول تەلەفونمەن شينجياڭدى ساياحاتتاۇ" تۇعىرىن اۆتونوميالى رايوننىڭ مادەنيەت، ساياحات بويىنشا قىزمەت وتەۇىندەگى ۇكىمەت تۇعىرى جانە باس قاقپاسى ەتىپ، قاتىستى ولشەم جۇيەسىن جاساپ، قاتىستى كوميتەتتەردىڭ، كەڭسەلەردىڭ، مەڭگەرمەلەردىڭ، مەكەمەلەردىڭ، ئارقايسى ايماق، وبلىس، قالالاردىڭ ساندى مالەمەتىن توپتاپ، ساياحات ساندى مالەمەتتەرىنىڭ جالپى بەتتىك، تولىق، دۇرىس، دەر كەزىندە بولۇىن جۇزەگە اسىرىپ، تاماشا تەرەزەلىك وبراز ورناتۇ كەرەك. تۇعىردىڭ توپتاۇ باسىمدىعىن تولىق ساۇلەلەندىرىپ، شينجياڭنىڭ ماەدەنيەتتەگى جانە ساياحاتتاعى ساپالى بايلىعىن توپتاپ، ساندى مالىمەت بايلىعىن بىرىكتىرۇدى جانە ودان تەڭ يگىلىكتەنۇدى ىلگەرىلەتىپ، قۇرىلىستى قايتالاۇدان ساقتانۇ كەرەك. تۇعىردىڭ قىزمەت وتەۇ فۇنكتسياسىن كۇشەيتىپ، ساياحاتشىلاردىڭ اقىل ـ كەڭەس سۇراۇى، شاعىم ايتۇىن ئبىر جاقتى ەتۇ، قوناقجايمەن كۇنى بۇرىن كەلىسۇ، ينتەرنەت جەلىسىندە ەسەپ جابۇ سياقتى فۇنكتسيالارىن ۇزدىكسىز كەمەلدەندىرىپ، ساياحاتشىلاردىڭ ريزا بولۇ دارەجەسىن ئوسىرىپ، باسقارۇ، قىزمەت وتەۇ ورەسىن جوعارىلاتۇ كەرەك.

ئماجلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: وڭىرلەر، ئارقايسى قاتىستى تاراۇلار بەلسەنە سايكەسپ، كۇش بىرىكتىرە سەلبەسپ، شينجياڭ ساياحاتىنىڭ سيفرلى داۇىرگە قادام باسۇىن ىلگەرىلەتۇى كەرەك. ۇگىت تاراۇلارى ۇگىت تەبىنىن كۇشەيتىپ، "ئبىر قول تەلەفونمەن شينجياڭدى ساياحاتتاۇ" تۇعىرىنان شينجياڭدا عى بارشا جۇرتتىڭ تەگىس حابارلى بولۇىنا مۇمكىندىك جاساۇ كەرەك. قاتىستى ورىندار شينجياڭنىڭ زەردەلى ساياحات تۇعىرىنىڭ ساندى مالىمەتتەرىمەن ۇشتاسترۇدى ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، ۇدايىلانعان، جۇيەلىلەنگەن ساندى مالىمەتتى ۇشتاسترۇ مەحانيزمىن ورناتۇ؛ الۇمەتتىك يگىلىك ساياحاتتىق قارسى الۇ كەلتەحاتىن جولداۇ قىزمەتىن ويداعداي دستەپ، تۇعىردىڭ جاريا بولۇ، قولدانىسقا ئتۇسۇ سالىستىرماسىن ۇزبەي جوعارىلاتۇ كەرەك.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: شىن مانىندە "ئتورت تانىمدى" كۇشەيتىپ، "ئتورت سەنىمدى" بەكەمدەپ، "ەكىنى قورعاۇدى" ورىنداپ، يدەيا مەن ارەكەتتى شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ جونىندەگى شەشىمدەرىمەن، ورنالاستىرۇلارىمەن بىرلىككە كەلتىرىپ، اۆتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ تالابى بويىنشا وسكەلەڭ ساياسي جاۇاپكەرشىلىك سەزىممەن جانە كوكەي تەستىلىك سەزىممەن باستان ـ اياق قۇنتتى بولىپ، كۇش ۇستىنە كۇش ۇستەپ، قايراتتانا ئتۇسىپ، باتىلدىقپەن كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە قول جەتكىزۇ كەرەك.

ئماجلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: ساپانى باعدار ەتۇدى كۇشەيتىپ، ئبىر قولدا كەدەيلىكتەن ارىلتۇدى يگەرۇگە، ەندى ئبىر قولدا قايتا كەدەيلەسۇدەن ساقتانۇدى يگەرۇگە تاباندى بولىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇ مىندەتىن ۇاعىندا ساپاسنا كەپىلدىك ەتە وتىرىپ ورىندالۇعا شىنايى كەپىلدىك ەتۇ كەرەك. شايقاستى باسى ـ قاسىندا قاداعالاۇعا، شايقاستى قاداعالاۇ ارقىلى جەدەۇگە تاباندى بولىپ، كۇشتى شوعىرلاندىرىپ ەڭ سوڭعى اۇىر كەدەيلىك قامالىن تالقاندىراۇ كەرەك. تومەندەگى شەكتە ويلاۇدى كۇشەيتىپ، ماڭىزدى ئتۇيىندى يگەرىپ، ولقىلىقتاردى تولىقتاپ، ئالسىز تۇستاردى كۇشەيتىپ، "اۇەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۇ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۇ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەسىندە بايقالعان ماسەلەلەردى، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ ارناۇلى شارلاۇىنىڭ "قايتا قاداعالاۇىندا" بايقالعان ماسەلەلەردى، ونىمدىلىكتەردى باعالاۇدا ئىكىس ەتىلگەن ماسەلەلەردى، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇدىڭ ئتورلى ەتىپ ۇيىمداستىرىلعان "كولەمدى ئبىر ـ بىرلەي تەكسەرۇدە" اداقتالىپ بايقالعان ماسەلەلەردى ئبىر تۇتاس رەتتەۇ ـ تۇزەتۇدى تىڭعىلقتى تۇردە ويداعىداي دستەپ، اۇىز سۇ حاۇىپسىزدىگى، باقتىلى اۇلا قۇرىلىسى، اۇىل ـ قىستاق شيپاگەرلەرىن باۇلۇن سياقتى بوگەتتىك شەكتەمەلەردى جالپى بەتتىك تالقاندىراپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇ نەگىزىن بەكەمدەۇ كەرەك. يكەمدى كومەكتەسۇدى، سۇيەمەلدەۇدى باقىلاۇدى كۇشەيتىپ، باعىتتامالى كومەكتەسۇ، سۇيەمەلدەۇ شارالارىن الدىن الا قولدانىپ، قايتا كەدەيلەسۇدەن جانە جاڭادان كەدەيلەسۇدەن ساقتانۇ كەرەك. كەدەيلىكتەن قامال الۇ بويىنشا جاپىاي تەكسەرۇدى تىڭعىلقتى ويداعداي يگەرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇدى اۇىل ـ قىستاقتى ونىمدى بايلانىستىرۇدى بەلسەنە ىلگەرىلەتۇ كەرەك.

ئماجلىس مىنالاردى تالاپ ەتتى: ئار دارەجەلى پارتكوم مەن ۇكىمەت باسشىلىق جاۇاپكەرشىلىگىن تياناقتاندىرىپ، بەس دارەجەلى شۇجيلەر بىرگە يگەرۇگە، پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ باستى جاۇاپتى جولداستارى باس جاۇاپتى بولۇعا، ئوزى يگەرۇگە تاباندى بولۇ كەرەك. ئار دارەجەلى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۇ، ورىنداۇ باسشىلىق گرۇپپالارى جانە كەڭسەلەرى ئبىر تۇتاس جوسپارلاپ ىلگەرىلەتۇ جاۇاپكەرشىلىگىن تياناقتاندىرىپ، جەتەكتەۇ، جالپى جاقتان يگەرۇ، ماكرولىق نۇسقاۇ، جاپىاي سايكەستىرۇ رولىن تولىق ساۇلەلەندىرۇ ئتىس، ئارقايسى مۇشە ورىندار ئوز تاراۇىنىڭ فۇنكتسيالىق جانە كاسىپ سالاسى ابزالدىلىعىن تياناق ەتىپ، قىزمەت ولشەمدەرىن جانە قولداۇ ساياساتتارىن ايقىنداپ، وڭىرلەردىڭ ناقتىلى تياناقتاندىرۇىنا ئجون سلتەۇ كەرەك. ئتارتىپ تەكسەرۇ كوميتەتى، باقىلاۇ ـ تەكسەرۇ كوميتەتى جانە قاتىستى فۇنكتسيالىق تاراۇلار قۇزاۇ ـ جەتەكشىلىك ەتۇ جاۇاپكەرشىلىگىن تياناقتاندىرىپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۇ سالاسىندا شىرىكتەسۇ جانە ستيل ماسەلەلەرىن ارناۇلى جونگە سالۇدى ۇزدىكسىز ورىستەتىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇدىڭ ئتورلى شەشىمدەرىنىڭ، ورنالاستىرۇلارىنىڭ دايەكتىلەنۇىن، تياناقتانۇىن تەمىردەي تارتىپپەن قامتاماسىز ەتۇ كەرەك.

اۆتونوميالى رايون باسشىلارىنان جاڭ چۇنلين، جاڭ بو، ۇان حايچۇان ماجلىسكە قاتىناستى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

بۇگىنگى نسان ـــ ەرتەڭگى داۇ. 1 ـ توقساندا تۇتاس رايونىمىزدا قۇرىلىس جۇرگىزىپ جاتقان نسان 2000عا جەتىپ، بىلتىرعى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 6.4% ارتتى. تۇتاس رايونىمىزدا قارجى قوسىلعان نساندارىنىڭ (جالپى 50 ميللىون يۇاننان استام قارجى قوسۇ جوسپارلانعان نساندار) ئس جۇزىندە تياناقتانعان قارجىسى بىلتىرعى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 14.2% ارتىپ، ارتۇ قارقىنى بىلتىرعى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 15 پايىز جوعارىلاعان.

نسان قۇرىلىسىندا رايونىمىز "جۇمىستى قالپىنا كەلتىرۇدى يگەرۇ، جۇمىس باستاۇدى يگەرۇ، باستاپقى مەرزىمىن يگەرۇ، قۇرىلىستى يگەرۇ، قارجى توپتاۇدى يگەرۇ، قامتاماسىز ەتۇدى يگەرۇ" سياقتى 6 جاقتاعى قىزمەتتى كۇش سالا ويداعداي دستەپ، قىزمەت تاسىلىندە جاڭالىق اشپ، ورتالقتىڭ جانە اۆتونوميالى رايوننىڭ مەجە ەسەپ ىشىندەگى قارجىسى، جەرگىلىكتى ۇكىمەتتىڭ ارناۇلى زايومى سياقتى قازىنالىق سىياتتى قارجىنى ئبىر تۇتاس جوسپارلاپ ويداعداي پايدالانۇمەن بىرگە، 300 ميلليارد يۇان ارناۇلى قارىز اقشا قارجى قورىن قۇرىپ، ئتۇيىندى نسان قۇرىلىستارىنا قولداۇ كورسەتىپ، مەملەكەت ىشىندەگى A دارەجەلى نسان قۇرىلىسىنا اقىل ـ كەڭەس بەرۇ قۇرىلىمنان توعىزىن ەنگىزىپ، زەردەلى قۇرىلىمدارداىڭ كۇش ـ قۇاتىنا سۇيەنىپ، نسان قۇرىلىسىنىڭ عىلمىلىعىن، تەحنيكالىق قامتىمىن جانە جارامدىلىعىن جوعارىلاتتى.

اۆتونوميالى رايوندىق ساناق مەكەمەسىنىڭ ساندى مالىمەتىنە كورسەتىلۇىنشە، 1 ـ توقساندا تۇتاس رايونىمىزداعى نەگىزدىك قۇرىلعىلار كاسىپ سالاسىنا قارجى قوسۇ سايكەس مەزگىلدەگىدەن 8.5% ارتىپ، ارتۇ قارقىنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 30.2 پايىز جوعارىلاپ، 2018 ـ جىلدان بەرگى قۇلدىراۇ جاعدايىن وڭالتقان. سونىمەن ئبىر ۇاقىتتا، 3 كاسىپ سالاسىنا قارجى قوسۇ تۇڭعىلدەي ارتقان. 1 ـ توقساندا تۇتاس رايونىمىزداعى 1 ـ كاسىپ سالاسىنا قوسىلعان قارجى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 18.5% ارتىپ، ارتۇ قارقىنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 15.9 پايىز جوعارىلاعان؛ 2 ـ كاسىپ سالاسىنا قوسىلعان قارجى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 8.9% ارتىپ، ارتۇ قارقىنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 8.1 پايىز جوعارىلاعان؛ 3 ـ كاسىپ سالاسىنا قوسىلعان قارجى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 0.6% ارتىپ، ارتۇ قارقىنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 18.3 پايىز جوعارىلاعان.

"نساندى يگەرۇ دەگەن ارتۇدى ورنىقتىرۇ، ورايدى يگەرۇ، بولاشاقتا ۇمتىلۇ" بولماق. اۆتونوميالى رايوندىق دامۇ جانە رەفورما كوميتەتى پارتيا باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ مۇشەسى، ورىنباسار مەڭگەرۇشىسى لي رىن بىلاي دەدى: "ئتۇيىندى نسان قۇرىلىسى قارجى قوسۇدى جەدەۇدىڭ، ارتۇدى ورنىقتىرۇدىڭ "تەتىگى" رەتىندە، تۇتاس رايونىمىزدىڭ قارجى قوسۇ قۇرىلىسىندا جەتەكشىلىك، ۇلگى كورسەتۇ رولىنا يە، تۇتاس رايونىمىز ەكونوميكاسىنىڭ ارتۇىندا اسا ماڭىزدى جەتەكشىلىك رول اتقارادى، ەكونوميكانىڭ ورنىقتى، اقاۇسىز دامۇىنىڭ بايلاندى قوزعاۇشى كۇشى، بارلىق كۇشتەردى شوعىرلاندىرا وتىرىپ، بەلسەنە توتەپ بەرىپ، ىرىقتىلىقپەن اتويلاپ، "التىنى ورنىقتىرۇ" قىزمەتىن تىڭعىلقتى ويداعداي دستەپ، "التىنى قامتاماسىز ەتۇ" مىندەتىن تياناقتاندىرىپ، ىندەتىڭ نقپالىن ەڭ تومەنگى شەككە تۇسىرۇگە قۇلشىنىپ، اۆتونوميالى رايونىمىز ەكونوميكاسىنىڭ، قوعامنىڭ ورنىقتى، اقاۇسىز اينالىمىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۇ كەرەك.

(باسى 1 ـ بەتتە)

تاشقورعان اۇەجايى ينجەنەريا قۇرىلىسى قولباسشىلىق شتابىنىڭ باس جەتەكشىسى لياۇ جىڭجۇن بىلاي دەپ تانىستىردى: تاشقورعان تەڭىز دەڭگەيىنەن بيىك، جەر بەدەرى كۇردەلى، بوگەتسىز كەڭىستىك شارت ـ جاعدايى ناشار، كلىماتى سۇركەيلى، جوبالاۇشىلار شيزاڭ، چيڭحاي سياقتى وڭىرلەردىڭ ئوستىرت اۇەجايىنا ورىن تاڭداۇ قۇرىلىس تاجىريبەلەرىمەن ۇشتاستىرىپ، اۇدان قالاشق توڭىرەگىنەن 30 كيلومەتر اۇماقتا، تاڭداۇعا ازىرلەنگەن 3 ورىنعا سالىستىرۇ، تالداۇ جاساپ، قايتا ـ قايتا دالەلدەۇ جۇرگىزىپ، سوڭىندا اۇدان قالاشعىنان ئتۇزۇ سىزىقتا 13 كيلومەتر قاشقىتقىنا اقتامدى اۇەجايدىڭ ورنى ەتىپ تۇراقتاندىردى.

تاشقورعان تاجىك اۆتونوميالى اۇدانىنىڭ ساياحات بايلىعى مول، "ئوستىرت مەرۇەرتى" دەگەن تاماشا اتى بار، الايدا، ساياحاتشىلار ادەتتە قاشقار قالاسىنان جولاۇشىلار كولىگىنە 5 ساعات وتىرىپ ازەرگە جەتەتىن. اۇەجاي سالىنىپ بىتكەن سوڭ، تاشقورعاننان قاشقار، يركەن، ئورمجى، قۇلجا، اقسۇ سياقتى شينجياڭ ىشىندەگى قالالارعا تۇتاساتىن اۇە لەنياسى جوبالانادى، ۇزاق مەرزىمدىك جوبادا تاعى تاشقورعاننان شي ـ ان، بەيجيڭ، شنجىن سياقتى جەرلەرگە تۇتاسقان اۇە لەنياسى دا كوبەيتىلەدى، سول كەزدە، ۇشاقپەن پامير ئوستىرتىن ساياحاتتاۇ جاڭا سانگە اينالادى.

مەكەن ـ جايىمىز: ئورىمجى قالاسى ياڭزىجياڭ جولى 1 ـ ئنومىرلى اۇلا، پوچتا ئنومىرى: 830051، فاكس: 5593305 ايلىق باعاسى 19 يۇان، جىلدىق باعاسى 228 يۇان